

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Зорница Людмилова Йорданова
Русенски университет „Ангел Кънчев“, Юридически факултет
Доцент в ПН 3.6. Право (Конституционно право)

върху научните трудове, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по ПН 3.6. Право (Конституционно право), обявен от Нов български университет в „Държавен вестник“, бр. 41 от 18.05.2021 г., с единствен кандидат гл. ас. д-р Деяна Димитрова Марчева

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

За участие в конкурса за заемане на АД „доцент“ по ПН 3.6. Право, обявен от НБУ в ДВ, бр. 41 от 18.05.2021 г., са представени документи за участие от един кандидат - гл. ас. д-р Деяна Димитрова Марчева. От тях е видно, че същата изпълнява изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, както и допълнителните изисквания на Нов български университет за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 3.6. Право.

Д-р Деяна Марчева е представила документи, с които удостоверява, че е придобила ОНС „доктор“ по право през 2011 г. В настоящия конкурс участва с монографията „Конституционният принцип на правовата държава“, публикувана през 2021 г., както и с множество други научни публикации. От справка-самооценка и доказателствата към нея е видно, че д-р Марчева е заемала длъжността „главен асистент“ в Нов български университет повече от две години и отговаря на минималните национални изисквания по чл. 2б от ЗРАСРБ, а също и на допълнителните условия на НБУ относно академичната, учебна, обществена и административна дейност. Няма доказано по законоустановения ред плагиатство в научните трудове на кандидата.

Кандидатурата на гл. ас. д-р Деяна Димитрова Марчева напълно съответства на минималните национални изисквания и на изискванията на Нов български университет, а по редица показатели са набрани значително повече от необходимите точки.

II. Изследователска (творческа) дейност и резултати от нея

1. Оценка на монографичния труд, включително оценка на научните и научно-приложните приноси на автора

За участие в конкурса е представена публикуваната през настоящата 2021 г. монография „Конституционният принцип на правовата държава“ (София: Изд. на НБУ, ISBN 978-619-233-145-0), в обем от 429 стр., в това число предговор, въведение, четири глави със съответните раздели, библиография, резюме на английски език и т.н. Трудът представлява

завършено и цялостно научно изследване, което по оригинален начин изяснява същността на конституционния принцип на правовата държава, неговият генезис, развитие и разрушаване.

Силно впечатление прави богатият научен апарат, използван от автора, позоваването на множество чуждестранни юридически, исторически и други научни източници. Над 400 са посочените в библиографията заглавия, от които половината са на латиница, а бележките под линия са 1376, като авторът коректно описва трудовете, на които се позовава. Следва да се отчете също, че е направен превод, критичен прочит и анализ на колосално количество научна литература, което само по себе си представлява принос на д-р Марчева. Систематизирани са изследванията на правовата държава в българската правна книжнина от Търновската конституция до наши дни. Критически е анализирана практиката на Конституционния съд по прилагането на *rule of law*, като са обобщени основните констатирани нарушения на този принцип и са посочени аспекти на правовата държава, които все още не са обсъждани от КС.

От гледна точка на структурата и съдържанието си хабилитационният труд представлява интерес не само за юристите, но и за специалистите в редица други научни области, както и за всички заинтересувани от въпросите на развитието на държавността и държавното управление. Езикът на монографията е много добър, показва богат речник, задълбоченост и изразява характерния авторски поглед към тематиката, отличаващ се с интердисциплинарност и привеждане на аргументи от различни сфери на науката. Избран е специфичен и изненадващ подход в подреждането на главите на труда – вместо традиционния (постъпателен в исторически план) преглед на развитието на конституционния принцип първо са анализирани идеите за правовата държава в българската правна литература и юриспруденция (глава 1), след това социалистическите идеи и практика (глава 2), след това авторът изследва генеалогията на идеите за правова държава в Атинската демокрация (глава 3), а в последната глава са представени дебатите за *Rechtsstaat* в Германия в периода 1933-1936 г. (глава 4). Макар това структуриране на монографията да се отклонява от традиционното за научната литература, може да се отчете, че избраният подход подпомага автора да достигне до основната цел на изследването си - да осветли генезиса, развитието, съдържанието на конституционния принцип на правовата държава, както и факторите, водещи до унищожаването на *rule of law*.

Към труда може да бъде отправена препоръката, че е било възможно още по-детайлно и изчерпателно изследване на аспектите и проявленията на правовата държава съгласно най-новата практика на Конституционния съд, както и в съвременната българска юридическа литература. Това обаче вероятно би утежило монографията, а може би наложило и разместване на структурните ѝ части, докато авторът посочва, че съзнателно е предпочетена тази линия на изграждане на изложението.

2. Оценка на приносите в останалите приложени публикации

Кандидатът гл.ас.д-р Деяна Марчева е представила значителен брой публикации за участие в настоящия конкурс. Освен монографичния труд в процедурата д-р Марчева

участва с още 21 научни съчинения (статии и доклади), публикувани в периода 2013-2021 г., с които при изискуеми съгласно ППЗРАСРБ 100 точки за заемане на АД „доцент” са набрани 205 точки. Публикациите на автора имат разнообразен характер и могат да бъдат разделени в няколко основни групи: такива, засягащи конституционното право и основните права; публикации в областта на административното право и правото на ЕС; както и такива, засягащи други актуални проблеми на държавата и правото. Правят впечатление широкият кръг на проблемите, засегнати от кандидата, научните интереси в различни правни отрасли, анализът на значителна по обем литература и съдебна практика, излизането извън рамката на традиционните юридически похвати и търсенето на философско, генеалогично и хуманистично обяснение на изследваната проблематика.

В голямата си част представените за настоящия конкурс публикации на д-р Марчева са в издания на НБУ (включени в Националния референтен списък сборници и годишници), но резултатите от научните изследвания на авторката са представяни и на други авторитетни форуми.

По-специално внимание и интерес в контекста на конституционноправната проблематика според мен заслужават статиите „Конституция без конституционализъм”, „Правата на човека като конституционен принцип в правото на ЕС”, „Към изобретяването на основните права”, „Правото да имаш права”, „Съдия и справедливост”, „Социалистическото равнопоставяне на жените”.

3. Цитиране от други автори

Кандидатът д-р Марчева представя в таблицата за индивидуална оценка информация за 27 открити цитирания на нейни научни публикации от други автори. Броят на цитиранията надминава в пъти националните изисквания за придобиване на АД „доцент” (при изискуеми 50 т. са отчетени 265 т. по този показател). Цитиранията са предимно в монографии и колективни томове с научно рецензиране, а част са в чуждестранни издания, което е още един атестат за значимостта на постигнатите от автора научни резултати.

III. Учебна и преподавателска дейност

Деяна Димитрова Марчева е назначена за асистент в НБУ през 2014 г. и след конкурс - за главен асистент през април 2016 г. Видно от представената документация, д-р Марчева води семинарни упражнения по конституционно право. Има преподавателски опит и във воденето на лекции по избираеми учебни дисциплини в програмата „Право“ на НБУ, вкл. сравнително конституционно право. В периода 2013-2016 г. тя води и четирисеместриален курс по английски език за юристи, задължителен за студентите по право в НБУ. От справката-самооценка и представените доказателства е видно, че д-р Марчева е предложила и разработила два нови за програмата „Право“ избираеми курса – „Административно право на ЕС“ и „Обществени поръчки, концесии и публично-частно партньорство“, подготвила е и множество авторски учебни материали по водените учебни дисциплини, достъпни онлайн за студентите. Гл. ас. д-р Деяна Марчева е получила Мн. добър 4.44 (при максимална оценка

5.00) от анкетите за удовлетвореност на студентите от упражненията по конституционно право. Участвала е в организацията и съставителството на сборниците с доклади на две научни конференции - „25 години департамент „Право“ на НБУ“ (2016 г.) и Научни четения в памет на Кристиан Таков „Предизвикателства към правото“ (2020 г.). Тя е един от инициаторите и организаторите на общоуниверситетския семинар „Права на човека“ на НБУ, който се провежда от 2016 г., както и основател на кръжока „Право и литература“ за студенти в Нов български университет. Гл. ас. д-р Деяна Марчева развива своите компетенции и като участва в обучения, организирани от НБУ за преподавателския състав, свързани с библиотечни и информационни услуги, с работата с научен електронен архив на НБУ и др.

Със своята активна преподавателска и учебна дейност гл. ас. д-р Деяна Марчева изпълнява изискванията на закона и допълнителните критерии на НБУ за развитие на академичния състав.

IV. Административна и обществена дейност

От документацията на кандидата гл. ас. д-р Деяна Марчева е видно, че тя изпълнява своите академични задължения и редовно участва в заседанията на департаментния съвет на департамент „Право“ на НБУ, спазва приемното си време и т.н. От 2015 г. до 2017 г. д-р Деяна Марчева работи в администрацията на НБУ като програмен консултант, а от 2017 г. насам е член на Програмния съвет на програма „Право“.

Кандидатът членува в авторитетни национални и международни научни и обществени организации - член е на Съюза на юристите в България и на Международното общество по публично право ICON-S. Извършва обществена дейност и като преводач от английски език на академична правна литература.

V. Лични впечатления от кандидата (ако има такива)

Познавам кандидата Марчева от организирани от нея през 2020 г. научни четения „Предизвикателства пред правото“ в памет на доц.д-р Кристиан Таков. Впечатленията ми са, че същата е организирана, задълбочена, с широка обща култура, познава в детайли научната литература и постиженията в различни правни отрасли и съумява да ги прилага творчески както в собствените си научни търсения, така и при организацията и участието в научни форуми. Д-р Деяна Марчева е перспективен учен и преподавател, за което допълнително свидетелстват и представените доказателства в настоящата процедура.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Предвид всичко гореизложено съм убедена, че д-р Деяна Димитрова Марчева покрива изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент“ по Конституционно право. Изразявам своята положителна оценка за нейната преподавателска, учебна, административна

и обществена дейност, както и за научните ѝ приноси в представения монографичен труд и останалите приложени публикации, с които кандидатства в настоящия конкурс.

Правя предложение до Научното жури да вземе положително решение и Академичният съвет на НБУ да избере гл. ас. д-р Деяна Димитрова Марчева на академичната длъжност „доцент” на Нов български университет в професионално направление 3.6. Право (Конституционно право).

Дата 20.09.2021 г.

Подпис
(доц.д-р Зорница Йорданова)